

Základy fyziky (1)

Cvičenie 2

Akékoľvek otázky smelo smerujte na
juraj(a)tekel(b)gmail(c)com

Cvičenie bolo 15.10.2018

Príklad 1. Teleso hodíme nahor rýchlosťou v_0 . Pohybuje sa v homogénnom gravitačnom poli bez odporu vzduchu. Akú časť celkového času strávi teleso v hornej tretine svojho pohybu?

Príklad 2. Teleso vrhneme v odporovom prostredí a v homogénnom gravitačnom poli kolmo nahor. Odporová sila je úmerná rýchlosti.

- Nájdite polohu telesa ako funkciu času. Nájdite maximálnu výšku a čas, ktorý teleso strávi vo vzduchu.
- Porovnajtie tieto výsledky s prípadom nulového odporu. Ukážte, že v limite $\kappa \rightarrow 0$ dostaneme to isté a nájdite opravu prvého rádu. Overtte jej znamienko.
- V prípade, že dovolíte telesu pohybovať sa aj pod úrovňou zeme, nájdite rýchlosť po dlhom čase. Prečo tento výsledok nie je ani trochu prekvapujúci.

Príklad 3. Vyšetrite pohyb v jednorozmernom potenciály¹

$$V(x) = V_0 [(x/R)^4 - 4(x/R)^3 - 2(x/R)^2 + 12(x/R) - 5] , \quad (1)$$

$$V(x) = \frac{a}{x^6} - \frac{b}{x} \quad x > 0. \quad (2)$$

To znamená

- Nájdite rovnovážne polohy a vyšetrite ich stabilitu.
- Pre stabilné rovnovážne polohy nájdite frekvenciu malých kmitov okolo tejto polohy.
- Kvalitatívne charakterizujte možné pohyby pre rôzne hodnoty počiatocnej polohy x_0 v prípade $v(0) = 0$ a načrtnite fázový portrét pre pohyb v tomto potenciály.

Príklad 4. Ako vyzerá potenciál pre homogénne gravitačné pole, tj. pre silu ktorá ma v každom mieste veľkosť $F(x, y, z) = (0, 0, -mg)$?

Príklad 5. Na teleso hmotnosti m v jednom rozmere, ktoré sa nachádza v oblasti $x > 0$, pôsobí sila

$$F = -G \frac{mM}{x^2} .$$

Nájdite potenciál, v ktorom sa teleso pohybuje.

Ide o gravitačnú silu. Ukážte že pre malé vzdialenosti h od zemského povrchu je zákon $V(h) = mgh$ dôsledkom Newtonovho gravitačného zákona. Identifikujte g ako funkciu G, M, R . Nájdite ďalšiu opravu k tomuto zákonu. V akej výške začne byť podstatná?

Príklad 6. Nájdite čas, za ktorý z veľkej výšky H dopadne teleso vo gravitačnom poli planéty hmotnosti M a polomeru R .

---

¹Ako cvičenie tiež určite rozmer všetkých vystupujúcich konštánt.